Riktlinjer fast vårdkontakt

Kontinuitet

Primärvården är navet i hälso- och sjukvården. Den finns nära invånarna och har goda möjligheter att arbeta främjande, förebyggande och proaktivt. I primärvården byggs kontinuitet upp för att främja relationer och bidra till ökad trygghet och tillgänglighet .

Flera vetenskapliga studier beskriver kontinuitet inom hälso- och sjukvården som betydelsefull för effektivitet, patientsäkerhet, minskad dödlighet, färre akutbesök och minskad sjukhusvård och inte minst för patientens upplevelse av trygghet, förtroende och nöjdhet .

Bakgrund

Fast vårdkontakt infördes år 2010 i Hälso- och sjukvårdslagen, HSL. Enligt Patientlagen ska en fast vårdkontakt utses om patienten begär det, eller om det är nödvändigt för att tillgodose behov av trygghet, kontinuitet, samordning och säkerhet. Av hälso- och sjukvårdsförordningen framgår att verksamhetschefen har det yttersta ansvaret för att fast vårdkontakt utses till de patienter som har behov av det. (Mer om verksamhetschefens ansvar: Hälso- och sjukvårdsförordningen 2017:80 4 kap § 1-5). Den fasta vårdkontakt som finns där patientens huvudsakliga vård ges kan ha bra förutsättningar att kunna överblicka patientens hela vårdsituation och samordna övriga vårdkontakter.

Syfte

Detta dokument beskriver vad fast vårdkontakt innebär samt ansvarsfördelning och hur samordning och samverkan kan genomföras. Riktlinjen utgör grunden för lokala verksamhetsrutiner och uppdragsbeskrivning.

Syfte med fast vårdkontakt är:

- att tillgodose patientens behov av trygghet, kontinuitet, samordning och säkerhet
- att vara en tydligt utpekad och namngiven person
- att skapa överblick av patientens hela vårdsituation
- att samordna olika insatser för patienten på ett ändamålsenligt sätt.

Ansvar

Vem som är fast vårdkontakt beror på vilket behov patienten har. Fast vårdkontakt ska vara en anställd/personal t.ex. en läkare, sjuksköterska, fysioterapeut, arbetsterapeut, kurator, psykolog, undersköterska, administrativ funktion eller mentalskötare. Fast vårdkontakt kan finnas inom slutenvården, öppen vården,

vårdcentral och kommunal hälso- och sjukvård. Har patienten önskemål om en särskild person som fast vårdkontakt ska detta om möjligt tillgodoses. Man kan ha flera fasta vårdkontakter. Region och kommuner ska informera patienter om rätten till fast vårdkontakt.

Verksamhetschef för hälso- och sjukvård

Verksamhetenschef ansvarar för att det finns lokala rutiner för:

- att säkerställa organisation och arbetssätt kring fast vårdkontakt
- att utse vilka medarbetare som kan vara fast vårdkontakt
- att information om fast vårdkontakt erbjuds
- att patienter med livshotande tillstånd har en legitimerad läkare som fast vårdkontakt
- att arbetet implementeras och följs upp

Kommunal hälso- och sjukvård

I kommunen ansvarar Medicinskt ansvarig sjuksköterska, MAS, (i förekommande fall MAR) för att det finns rutiner för hur fast vårdkontakt utses och samordnas till personer i hemsjukvården . När en fast vårdkontakt är utsedd i den kommunala hälso- och sjukvården kan denna bidra till samordning med den regionfinansierade öppna och slutna vården.

Den fasta vårdkontakten

När det finns en namn given person att kontakta skapas förutsättningar för kontinuitet för den enskilda patienten. Den fasta vårdkontakten ska vara lätt tillgänglig för patient, närstående och andra vård- och omsorgsgivare. Att bistå patienten och utgå från dennes behov är centralt i uppdraget som fast vårdkontakt. Att vara fast vårdkontakt innebär ansvar för:

- samordna vården för och kring patienten
- följa upp samordningen av vård-, omvårdnads- och rehabiliteringsinsatser
- informera patient
- förmedla kontakter och vara kontaktperson för patienten

Som stöd för att avgöra vem som är fast vårdkontakt i verksamheten och mest ändamålsenlig för att samordna kan följande underlätta:

- Ha träffat(eller kommer att träffa) patienten vid upprepade tillfällen och därmed ha god kännedom om behov och situation
- Patientens önskemål och det finns god relation

Flera fasta vårdkontakter

Då patienten har kontakt med flera olika delar av sjukvården kan det behövas flera fasta vårdkontakter, till exempel från både kommun och olika verksamheter/enheter inom regionen. De fasta vårdkontakterna ska samverka och samordna insatser för enskild patient. När en patient har flera fasta vårdkontakter

måste samordningsansvarig fast vårdkontakt utses. Denna ska tillhöra den verksamhet där patienten har sin huvudsakliga vård eller huvudsakligen vistas.

För patienter i Region Jönköpings län med behov av fortsatta insatser i samband med utskrivning från sjukhus, är det vårdsamordnare på listad vårdcentral som är den fasta vårdkontakten inom den regionfinansierade öppna vården för att samordna utskrivningen . Samtycke ska alltid inhämtas.

Information till patient

Den fasta vårdkontakten ska säkerställa att information lämnas till patienten om vårdsituationen och det som följer av bestämmelserna i Patientlagen.

Patienten ska informeras om:

- Vem/vilka som är fast vårdkontakt (namn, arbetsplats)
- Hur kontakter tas (kontaktuppgifter)
- vårdsituationer och förmedlar kontakter till andra involverade aktörer
- Vid behov och med samtycke informera anhörig
- När fast vårdkontakt avslutats eller ändras

Om information inte kan lämnas till patienten kan den, med samtycke, ges till närstående, om inte bestämmelser om sekretess och tystnadsplikt hindrar detta. Informationen ska anpassas till mottagarens ålder, mognad, erfarenhet, språkliga bakgrund och andra individuella förutsättningar.

Förmedla kontakt och vara kontaktperson

Att förmedla kontakt mellan olika vårdgivare kan vara avgörande för patienter med flera samtidiga diagnoser, för att främja en helhetssyn på den enskildas situation. Den fasta vårdkontakten kan utgöra patientens stöd i kontakt med andra delar av vård, omsorg och myndigheter. Det möjliggör att patientens ställning stärks, framförallt när hälsotillståndet begränsar hens möjligheter att vara delaktig i planering av vården.

Goda exempel på funktioner där rollen som fast vårdkontakt redan utförs, ännu inte är uttalad eller benämns som fast vårdkontakt:

Ex ansvarig sjuksköterska i hemsjukvård, kontaktsjuksköterska på onkologen, diabetessköterska på vårdcentralen, sjuksköterska på barnkliniken, arbetsterapeut på Habiliteringen, kontaktperson psykosmottagningen.

Referenser

[1] Överenskommelse regeringen och Sveriges Kommuner och Regioner, God och nära vård 2021-En omställning av hälso- och sjukvården med primärvården som nav.

[2] Kontinuitet i vården. Stockholm: Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU); 2021. SBU-rapport nr 329., Se Bilaga 3 Litteratursökning av

systematiska litteraturöversikter för referenserna; Damarell et al, 2020; Engström et al, 2001; Hudson et al, 2019 och Pereira et al 2018.

[3] Patientlagen (2014:821)

[4] Hälso- och sjukvårdsförordningen (2017:80)

[5] Socialstyrelsen Nationell vägledning Om Fast vårdkontakt och Samordnad individuell planhttps://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/vagledning/2017-10-25.pdf

[6] Om Fast vårdkontakt och samordnad individuell plan https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/vagledning/2017-10-25.pdf

[7] Lag om samverkan vid sluten hälso- och sjukvård (2017:612)